

Studier Kritiker och Notiser.

Literär Tidning.

N° 10.

Lördagen den 9 Mars

1844.

Om Nordmændenes Herkomst og Folke-Slægtskab af N. Keyser. Christiania 1843.

De Originibus et migrationibus Cimbrorum. Scriptis F. Schiern. Hauniæ MDCCCXLII.

Danmarks Oldtid oplyst ved Oldsager og Gravhøie af J. J. A. Worsaae. Kiøbenhavn 1843.

(Fortf. fr. N° 9.)

Wid behandlingen af ämnen, tillhöriga en aflägsen forntid, kunna hypoteser endast med fördel användas, såvida en mängd stöddepunkter förefinnas i den factiska verkligheten, hvilka genom en dylik framkastad ny åsigt ställas i förbindelse med hvarandra och erhålla ett förut saknad sammanhang. Men betänkligt blir det, att till enstaka stående underrättelser t. ex. i grekiska författares ethnographiska utsigter öfwer Barbariska folkslag söka motsvarigheter i de historiska förhållanden, hvilka flera århundraden sednare, än de här nämnde uppgifterna, nådde sin utveckling i den Scandinaviska Norden, medan fornhäfderna der befundo sig i en fullkomlig isolering från en mera omfattande werldshistoria. Stora omhvälfningar hafwa tilldragit sig i Skythia magna, denna "vagina gentium," utan att verkningarne kunna upptäckas i den historiska verkligheten. Så länge den Nordiska häfden ännu tiger, kan ingen motsvarighet i uppgifter förväntas, och den Herodotiska ethnographiens Skythiska folkslag ega ej så framstående karaktersdrag, att man med säkerhet igenkänner Budinerna i Norræna stammen och i Korolanerna, och Melanchlæner, Anthrofager och Neurer i de sydliga Germanerna. Budinernas identitet med Ddinsdyrkare beror på en högst twifvelaktig identitet mellan Ddinsculten och den äldsta Buddhalåran, och på Budinernas utseende, på de-

ras blonda hår och blåa ögon. Häruti har man funnit likhet med Norrænastammen; men detta är en alltför allmän likhet, hvarpå ingenting kan byggas. Eller om denna nota characteristica bör begagnas, så gäller detsamma om Alanerna, hwilkas utseende, sådant det i Ammiani Marcellini beskrifning framträder, märkbart skiljer sig från de Tartariska folkens, och öfwerensstämmer med Norrænastammens. Nämde författares ord äro följande. "Proceri autem Alani sunt omnes et pulchri crinibus mediocriter flavis, oculorum temperata torvitate terribiles." De många anledningar till att erkänna Alaners och Mars identitet, hvilka framträda i Göthiska och Dssetiska språkens öfwerensstämmelse, i Alanernas påstådda Franiska herkomst, i den folkkarakter, som med wisfa hufwuddrag är betecknande för båda folken, för att ej nämna Procopii och Jornandis bestämde intyg, att Alanerna varit ett Göthiskt folk, alla dessa anledningar torde berättiga till den combination, som kritiken tillåter sig på nämde gebit inom ethnographien, och som för erkännandet af nämde identitet eger så många kriterier, som med fornhäfdernas fragmentariska beskaffenhet låta sig förena. Att Tartariska nationer, såsom Chazarer, Bulgarer, m. fl. inträda i besittningen af de trakter wester om Wolga, hvilka Alanerna innehafte, innan de besegrades af Hunnerna, bewisar ej, att wi i förstnämnde stammar träffa delar af det widsträckt folk, som under det möjligen collectiva namnet Alaner varit bosatte inom samma område. Troligen hafwa Alanerna följt Hunnerna på deras eröfringståg, heldst en dylik förbindelse war något som de öfwerwunna folken ej kunde undandraga sig, och wi hafwa ingen anledning att söka Alaniska hufwudstammen i des äldre hemvist. På sin höjd kan en lösryckt stam der återfinnas, att sluta af hwad som förmåles om Dsseternas Alaniska ursprung. Skildringen hos Ammi-

anus Marcellinus är i flera punkter ej gynnande för den kritiska kombination, som i Alanerna ser Aarnes stamfäder, enär de föras Romadlif, frånvaron af fasta boningar, rabdomantien och en slags fetischdyrkan, som egnas åt krigsgudens swärd, äro drag, som påminna dels om Herodoti Skyther, dels om Tartariska folkslags lefnadsfatt och odlingsgrad. Men om man gerna erkänner, att Alanernas namn i sin hos Ammianus Marcellinus widsträckt betydelse ej låter sig tillämpa på Norrænastammens folkkarakter, så hindrar det icke, att ett folk funnits, som burit namnet Alaner och som eger alla de kännetecken, hvilka berättiga den Nordiska häfden till att med sig införlifwa nämde främmande folknamn. Kritiken af Aarnes wandringsfaga har ännu ej funnit så många motsvarigheter i de ethnographiska källorna från skilda tider och länder, som de hvilka erbjuda sig i den här antydda parallellismen. Uppgifterna om folket Rhos och om Nyssa Bæregernas så tidiga bosättning i Dniپرtrakterna, att den Skandinaviska kolonisationen kunde derifrån härledas, och stamförwandtskapens minnen förklara anledningen till Bæregiska höfdingars infallande, för att öfvertaga ett wälde i norra Ryssland; dessa uppgifter och den deraf beroende ethnographiska åsigtten ega emedlertid grundade anspråk på kritikens uppmärksamhet. Flera data erfordras likwäl, innan nämde uppfattning af Norrænastammens Norrolanska ursprung kan anses vara stadgad. Då Ammianus Marcellinus på ett annat ställe*) låter Norrolaner och Alaner vara grannar och bo nära Palus Mæotis, så eger man all anledning att förmoda både en stamförwandtskap, och att Alanernas namn här blifwit inskränkt till ett enda folk, och icke fattadt i den stora utsträckning, som tillhör ett nomen genericum, och står i förhållande till det stora område, öfwer hvilket nämde folk säges hafwa utbredt sig.

Strart nedanföre det här citerade stället**) uppräknas såsom Arimaspernas grannar nära intill Rhyæiska bergen "Massagetæ, Alani et Sarmatæ. Här förekomma Alaner i den förbindelse, hwaruti Prof. Keyser ser dem. Men då den Herodotiska ethnographien i en oriktig tillämpning på nyare tider går igen hos Ammianus Marcellinus, är man ej berättigad att fästa någon betydelse wid Alanernas framträdande i den här återopade citaten. På sin höfd kan medgif-

*) Lib. XXII. c. 17.

**) c. 17.

was, att detta folknamn genom de olika förbindelser, hwaruti det framträder, wisar sig vara fattadt i en dubbel betydelse, och hwilken af dessa som eger samband med Nordens häfder, är redan antydt.

Den författare, som wi här granska, fattar stundom sitt ämne i stora massor; t. ex. då han tecknar omhvälfningarne i folkslagens ömsesidiga förhållanden och de wandringar, hvilka rubba ethnographiens äldre gestalter; men denna behandling ur en synpunkt, som något närmar sig fogelperspektivets, fattar föremålen från ett för stort afstånd, för att man kan hoppas urskilja alla enskildheter. Då härtill kommer, att den kritiska kombinationen saknar beröringspunkter i Nordiska fornminnen, kan ingenting med säkerhet byggas på en härledning af folkslagens åttartal, som stiger upp till den äldsta, Grekiska historiens gryning. Dessa anmärkningar gälla skildringen af de ethnographiska förhållanden, som fästa sig wid Alaners, Skythers och Sauromathers ömsesidiga, fiendtliga beröring, och resultaterna deraf för Nordens kolonisering. Ett helt annat behandlingsfatt röses i den skarpsinniga och stränga kritik, som Förf. utsträcker till de inhemska Nordiska urkunderna och till de af Grekiska och Romerska författare lemnade underrättelser om Skandinavien. Der framträda detaljerna i en behysning, som wisar Författarens owanliga förmåga att i ordets egentliga mening bearbeta sitt ämne, att ur källorna draga alla möjligen resultat och att koncentrera dessa fring wisas grundåsigter, hwarigenom behandlingen winner helhet och följd, och ämnet ofta ses ur en helt ny synpunkt. I granskningen af Isländska urkunder finner man snarare för sträng scepsis, än wågade hypoteser. Arbetet är emedlertid i sin helhet en winst för Nordens historiska litteratur, och berättigar Författaren till att intaga en plats bredwid dem, som fört den historiska kritiken framåt. Bland de många ämnen, som inom denna afhandlings område erbjuda sig för en recensents granskning, will undertecknad inskränka sig till några notiser om Kimbrerna, heldst Magister Schierns monographi öfwer nämde folks ursprung och wandringar lemnar tillfälle till jemförelse mellan två författares åsigter af samma ämne. Prof. Keyser härleder Kimbrerne från Kimmerierne, och låter huswudstammen af nämde folk hafwa minst 700 år före Christi födelse öfvergifwit sitt hem norr om swarta hafwet. Herr Schiern lemnar oafgjordt, huruwida Kimbrerne härstamma från Kimmerierne. Ej heller äro de grunder särdeles starka, på hvilka nämde förmo-

dan stöder sig. Mindre anledning till betänklighet torde ega rum i fråga om Kimbrernes bosättning i westra Germanien och på Jutland. Hr S. tillstår sig icke vara öfvertygad af de hittills framlagda grunder för en dylik åsigt. De ur myter och traditionens widstepliga föreställningar hämtade bewisen för Celters och Alfens identitet äro, såsom Förf. anmärker, otillfredsställande och obetydliga. De antiquariska skålen betyda lika litet i Hr S. tanka. Den af Hr Worsaae anställda archæologiska granskning öfverslyttar till Goterna de fornlemningar, som man hittills welat tillägna Celterna. Lokalnamm torde bewisa mera i fråga om en Celtisk bosättning på öfwanämnde ställen. Man erinrar sig, att flera hos Plinius förekommande ortnamm, hvilka tillskrifwas Kimbrernes uppgifter, finna sin förklaring i Kymriskan. Att Kimbrerna woro Celter af Kymrisk grenen, antager Hr S. med rätta för afgjort, och återoppar till stöd för den Celtiska härkomsten Ciceros, Sallustii, Appiani och Drosii intyg; desutom andra bewis, hämtade från Kimbriska nomina propria, från nämde folks bewäpning och stridsätt, hvilka alla omständigheter röja öfwerensstämmelse med Gallerna och olikhet med Germanerna. De från Kimbrerna härledda lokalbenämningarna förmenas icke bewisa någon Kimbrisk bosättning på Jutland, utan på sin höjd, att Brittiska (Celtiska) sjömän, som varit på Jutland, begagnat anförde namm, och att Romerska författare från Britannien fått sig dem meddelade. Men som Prof. Keyser erinrar, har ingen författare påstått, att Kimbrer bott i Britannien (Kymrerna kallas wauligen Belger, eller Britter); och Plinius säger uttryckligen, att från Kimbrerna har man fått namnen "Morimarusa" och "Cronium," hvilka förklaras ur Celtiska språket. Detta skulle möjligen tala för benämningarnas Kymrisk härledning, om icke Mela, Plinius, Tacitus och Ptolomæus lokaliserade Kimbrerna på Jutland, som äfwen efter detta folk blifwit kalladt Chersonesus Cimbrica, och från Kimbrerna hade man fått namnet. Himberfysfel anses såsom ett minne af Kimbriska bosättningen i Jutland. Om än inga Kimbrer stannat qwar der i de nyss återopade författarnes tid, heldst redan 300 år f. Ch. utwandringen egde rum, så torde likwäl i den uppgiften, att Kimbrer bodde på Jutland, förwaras en hägfkomst af nämnde halfös tidigare bebyggare, och otwifelaktigt stannade namnet qwar efter utwandringen. Så osannolikt det är, att en löstyggt stam Kimbrer skulle hafwa bibehållit sina hemwist på Jutlands norra

kuststräcka, medan landet söderut beboddes af inwandrade Tyska folkslag, så ligger ingen osannolikhet i det påståendet, att det område, hwilket blifwit bekant som Kimbrernas besittning, behöll deras namm, eller att detta namm hos de med förändringen obekanta Romerska skriftställarne öfverslyttades på de Germaner, som intagit den efter Kimbrerna lediga platsen. Då Hr S. är benägen för att identifiera Procopii Britia med Jutländska halfön, gör han sig skyldig till motsägelse, så snart han förnekar nämde land en äldre Celtisk befolkning. Brittia hos Procopius är likwäl, efter den allmänna antagna meningen, Britannien. Man styrkes i denna uppfattning af Belisarii yttrande till Ost-Goterna, då de för sig begärde nedra Italien. Han sade, att Grekiska Kejsaren hade till Goterna redan öfwerlemnadt sin arfwedel Britannia. Dessa Goter woro de Tyska Juter, som med Angler och Sachser inwandrade i England.

Prof. Keyser påstår, att Kimmeriernes tåg till westra Europa föranledde stora omhwalfningar bland de äldre Gothiska bebyggarne af nämde länder, och att dessa stakningar drefwo Galliska folkströmmen till Italien, under de wandringar som egde rum mellan 600 och 400 f. Chr. Hr S. anmärker med Niebuhr, att Livii tidsbestämning för ett Galliskt härtåg, till Italien under Tarquinius priscus (600 år f. Chr.) är ett misstag, och att först tvåhundra år sednare har nämnde folk gått öfwer Alperna. Åren 394 och 387 kallas Gallerna ännu hos Livius "gens inuisitata, novi accolæ Etruriæ, nova gens," etc.

Celternas första uppträdande i Macedoniens grannskap hänföres af Hr K. till åren 280—278 f. Chr., Hr Schiern gör sannolikt, att Triballiernas anfall på Abdera år 385 f. Chr. först inträffat, sedan de blifwit af Celterne besegrade och åt dem nödgats öfwerleimna sina förre hemwist. År 340 hade Celter affärdat en beskickning till Alexander den store, och de bodde efter Arianus wid Joniska wiken, men efter Strabo "περὶ τῶν Ἀσπίων." År 299 uppträda Celter i Syrien; 281 anfalla de Thracien. Nästföljande år fördela de sig i trenne afdelningar, för att i olika riktning fullfölja sina härjningståg. Dessa tilldragelser affes i den hos Hr K. lemnade uppgiften om Macedoniens och Greklands öfverswämning af Celterna. Samma författare anser den i Romerska historien märkwärdiga härferden, som Kimbrer i förening med Teutoner och flera andra nationer företogo, och som infaller 113—101, för en följd af Germaniska folk-

stammars inträngande i Celternas äldre hemvist mellan Nordsjön och Östersjön. Äfwen öfverswämningar af hafvet bidro till Celtiska utvandringen. H:r S. afwiker från H:r R., i bestämmandet af utgångspunkten för nämde tåg, som, efter hvad han påstår, skulle varit en verklig folkvandring. Då H:r S. lokaliserat Celter i sydöstra Europa, och genom deras beröring med Thraciens, Macedoniens och Greklands öden i nämde århundraden öwidersägligt styrkt, att wi i dessa nesder böra finna Celter, så har han anledning till att förklara den wandring, som satte Kimbrerna i beröring med Romarne, för en återgång till westra från östra Europa. Denna bestämning eger stöd i historiska källor, hwilkas spridda uppgifter, när de sammanhållas, bidra till att stadga den synpunkt, ur hwilken kritiken bör betrakta dessa ethnographiska förhållanden och riktningen af det tåg, som skafade Rom, innan det slutades med Kimbrernas undergång.*) Ref. anser sig tillräckligt hafwa antydtt hufwudinnehållet i den historiska undersökning som här, blifwit betraktad i sammanhang med de öfwer samma ämne uti Prof. Keyser's arbete framträdande uppgifter och åsigter, hwilka der, på grund af planen för sistnämnda arbete, inskränktes till hufwuddragen; då deremot en monographi, sådan som H:r Schierns, nödgas ingripa i alla enskildheter, hörande till hans undersökning; på grund hwaraf denna winner förtjensten af en i detaljerna genomförd bewisning. Ref. har varit hindrad att i alla specialiteter fullfölja den jemförande granskningen mellan H:r Schierns monographi och hans källor, och är således endast i tillfälle att witsorda författarens förmåga, att åskådligt framställa resultaterna af en kritik, som från spridda källor hämtat en widsträckt material.

Nu återstår att yttra några ord öfwer H:r Worsaaes archæologiska öfversigt. En wäl ordnad, klar och talangfull framställning af den synpunkt, som forskningen wunnit från fornlemningarnes område, står i förening med flera för författaren egendomliga åsigter af de ethnographiska resultat, hwilka sluta sig till Nordiska antiquiteternas studium. Förf. återoppar bland de af honom begagnade förarbeten: "Ledetraad till Nordisk oldkyndighet" och Prof. Nilssons arbete om "Skandinaviska Nordens Ur-inwånare." Från sistnämnde forskare afwiker H:r W. wid bestämmandet af hwilka de folkslag varit, som begagnat sten- och bronce-

redskaperna. En antydning deraf är redan lemnad. Ämnets uppställning är gjord på fri hand, oberoende af nämde källor. Första afdelningen fäster sig wid de "Oldsager," hwilka tillhöra de olika perioderna, stenåldren, bronceåldren och jernåldren. Andra afdelningen redogör för stensättningar och grafhögar. Tredje afdelningen framställer "Oldtidsmindernes Betydning för Historien." Den redowisning som första kapitlet lemnar, berör ej så många föremål, som den här citerade "Ledetraaden," men uppehåller sig längre wid hwarje enskildt föremål, som omtalas. En öfversigt af lefnadsfättet, sysselsättningarna och behofwen i Nordens forntid ger anledning till att upptaga de i sammanhang dermed stående fornlemningar, för hwilkas bestämning på samma gång redogöres. Bestämda gränser utstakas mellan de särskilda perioderna, och det karakteristiska framhålls i de arbeten, hwilka tillhöra hwarje tidehwarf. Broncearbetenas egendomlighet förwisar dem om anspråket att vara produkter af en inhemsk konstslit, ehuru första impulsen till en dylik bearbetning torde hafwa kommit utifrån. Jernåldrens arbeten röja härmningen af en främmande konstslit, och bära spår af hedendomens sista period. De redskaper och grafhögar, som förskrifwa sig från jernåldren, finnas i öfwerwälgande mängd i Norge och i Sverige, och dessa länders fornlemningar, med denna karakter, sammanfalla med brännåldren, då deremot brännåldren i Danmark slutar med bronceåldren. I detta rike äro fornlemningar från nämde period de wanligen förekommande, i motsats till hvad förhållandet är i Sverige. Förf. fäster uppmärksamhet wid stenrörens och stenhögarne för Sverige och Norge karakteristiska beskaffenhet; påstår att i Norge finnas ytterst få lemningar af stensaker, och broncearbeten förekomma "saagodt som aldeles icke i det Nordlige Sverige og hele Norge."**) Detta bestrides genom ett yttrande hos H:r Keyser, som medgifwer, att inga halfforsgrafwar upptäckts i Norge, men tillerkänner både Swealand och Norge Oldsager från stenåldren. De träffas i alla Nordiska landskaper upp till Finnmarken, ehuru aldrig i större mängd på något ställe, och deras antal är äfwen ringa, relativt till hvad fallet är i Danska landskaperna. Broncesaker har man funnit i både norra och södra Norge, och i sydwestra delen af landet derjemte "et Par Gravsteder fra Kobber-alderen."***)

*) Jfr bewisen ur Strabo, Plutarchus, Justinus och Appianus. S. 63, 64.

*) S. 19, 35. **) S. 356.

En Recensent af Hr Worsaaes skrift *) bestrider de perioder som han utstakat för bronsens och jernets öfverwägande bruk i Danmark, finner det otroligt, att bronsperioden qvarstannat i åtta sekel, utan att wisa för inverkningarne af den konstutveckling, som tillhörde jernåldren; anmärker en motsägelse i författarens uppgifter om utgångspunkten för den egenomliga konstodling, som med sina karakteristiska särdrag framträdde i jernåldrens arbeten, enär förf. på ett ställe härleder denna nya smak från Nordiska Wikingarnes beröring med England och Frankrike, i hvilka länder man finner jernarbeten med samma särdrag som i Skandinavien; men på ett annat ställe påstår, att nämnde arbeten och konstslit hade sitt egentliga hem i Norrige och Sverige, hvarifrån de öfverslyttades till Danmark. Hr W. tyckes icke wilja påstå, att jernåldrens arbeten, ursprungligen förskrifwa sig från Norrige och Sverige, endast att de i nämnde länder äro äldre, än i Danmark och i det Swenska Götarike, men att de till en början böra sökas i Europas, westra länder.

Sammanhanget af hans framställning styrker denna uppfattning. Olikheten af den materia och den konstsmak, som utmärkte bronsåldren i Danmark och jernåldren i de öfriga Skandinaviska länderna, kan endast förklaras genom en bebyggarnes stamskillnad; en åsigt som beror på antagandet af en äldre Tysk-Götisk befolkning i Danmark och i Götarike. Antages denna förslagsmening, som genom Hr Keyser's framställning wunnit en hög grad af sannolikhet, så inses orsaken till att bronsåldren råkt längre i Danmark, än i Norrige och i det Nordliga Sverige, och den af Rec. yrkade samtidsigheten i jernåldrens utbredande inom hela Skandinavien, (då derunder äfwen Danmark innefattas) försvinner. Då dessa äldre Götar likwäl före sjette århundradet e. Chr. nödgats wisa för Norrønastammen, så kan olikheten i redskaper och wapen, som genom jordsynd witsordas, icke endast ur folkstammarnes skiljaktiga härkomst finna sin förklaring; enär ännu ytterligare två sekel förflöto, innan jernet blef den i Danmark allmänt begagnade metallen, och under denna tid kan man ej bestrida Danmark inbyggare af Norrønastammen. Betydliga betänkligheter framstå emedlertid, för hwilken uppfattning man än finner sig böjd. War jernets bruk allmänt i Swe-

rige alltifrån Dinska invandringen, så kunna ej arbeten tillhöriga jernåldren, förskrifwa sig från Wikingatågen till westra Europa, såsom Rec. med grund anmärker. Hans hypotes, att man i ett land, som saknade tillgång på jern, ej brukat med de döda begrafwa deras wapen och redskaper af nämnde metall, kan swärligen antagas, i strid med en af Dinsläran helgad ritus wid begrafningen, hwilken quarstod i sammanhang med den Nordiska forntidens obödlighetsföreställningar. Så länge fornlemningarne wittna för Hr W:s mening, kan Rec:s påstående, att jernåldren varit i Nordens tre riken "lige oprindelig og omtrent samtidig," swärligen godkännas. Gerna medgifwes emedlertid, att fornhäfderna antyda en så tidig bosättning af Norrønastammen i Danmark, att den förklaring, som stöddes på folkstammens olikhet, blir wacklande och råkar i strid med den rikdom på Norrønastammens fornminnen, hwilka för sitt framträdande i werkligheten erfordra en wida längre tid, än som rimmar sig med hypotesen om tiden för den Götiskt-Germaniska bosättningen. Då grunderna ej blifwit återopade för den tidsbestämning, som Hr W. gjort gällande i afseende på gränserna för brons- och jernåldren i Danmark, är det omöjligt, att närmare yttra sig öfwer den af honom framlagda åsigten, och swårt att förstå, huru Rec kan yttra, att ingen af Hr W:s grunder har mera, än probabilitet för sig. Då han såsom hufwudgrund återopar jernarbetenas härledning från westra Europa, finna wi icke ett factiskt bevis, som endast i ifrågawarande fall kan hämtas ur inre kriterier wid fornlemningars pröfning och jämförelse; utan en hypotes, som anlitas för att förklara ett förhållande, som af andra grunder måste wara erkändt. Det är en omständlig redogörelse för de skilda periodernas konstsmak, och för likheten, eller olikheten mellan jordsynden i särskilda länder, som kommer att på detta håll wägleda granskningen. Innan dessa bilagor framläggas, kan i fråga om de olika periodernas successjon ingenting wara med wisshet afgjort.

Då Rec. af likheten mellan Grekiska och Nordiska brons-antiquiteter drager den slutsats, att de Skandinaviska folkens bosättning i Pontiska Norden egt rum på en tid, då Argonautiska tåget och Hellenernes förbindelse med Skytherne möjligen skulle kunna förklara anledningen till denna likhet, såwida att nemligen Grekiska bronsarbeten blifwit bekanta för våra förfäder, så begagnas en alltför hypotetisk för

*) Recensionen är införd i Danska tidningen "Fædrelandet" 1843, Nr: 1428, 1435, 1436.

klaringsgrund, och som tillhör de wädliga combinatio-
ner, af hvilka inga säkra resultat kunna dragas.
Att broncearbetenas skilfaktiga karakter i olika länders
fornlemningar blifwer närmare angifwen, är en öns-
ktan som för möjligheten af närmare ethnographiska
bestämningar, är en nödwändig förutsättning.

Archæologerna må pröfwa, huruvida alla de för
grafmonumenter förklarade stensättningar verkligen haft
denna bestämelse. Beträffande resultaten af jord-
fynden påstår Förf. olika med "Ledetraad til Nordisk
Oldfyndighed," att det ej i stenåldren varit sed, att
bredwid de döda begrafswo andra djur, än hundar.

H:r W. yttrar (S. 39), att kristendomens infö-
rande och Danmarks förening till ett rike, något hej-
dade Wikingatågen. Detta står i strid med westra
Europas krönikor, hvilka storligen beklaga sig öfwer
de Nordiska hedningarnes framsart, äfwen under den
period som tillhör Gorm den gamles och Harald Blå-
tands regeringar. Att Danstarna skulle mindre än
sina Nordiska stamförwandter, deltagit i Wikingafär-
derna, och när det skedde, nationswis, så att den
enskilde icke uppträdt på egen hand, denna uppgift be-
strides af Hakon den godes Saga och af Adamus Bre-
mensis, hvilka källor framställa Eyrarsund såsom ett
tillhåll för såväl Dansta, som Wendiska Wikingar.
Och spridda anfall på Norrige af enskilda Dansta Wi-
kingar under nämde Konungs tid omtalas derjemte af
Sturleson. Selandis rike dom på guld, som förf. (s.
50) efter Adamus Bremensis nämner, tillskrifwes hos
denna kronist wikingafärderna.

Harald Blåtands dödsår hänföres (s. 39) till
990. Men då, efter hwad Adamus Bremensis upp-
ger, nämde Konung dog före Bremiska Erke-Biskop
Abaldag, och denne sednares dödsår infaller 988, är
den åberopade tidsbestämningen otillförlitlig. Konung
Harald öfwerlefde Styrbjörn; dog således emellan
984 och 988. (Jfr Danmarks Historie i Hedenold af
N. M. Petersen, 2 D., s. 149).

C—m.

Akademiska Underrättelser:

På förslag till den lediga Adjuncturen i Gref-
ska språkkonstapen har Filosofiska Faculteten upp-
fört: 1:o Docenten, Mag. M. N. Cederskjöld; 2:o
Docenten, Mag. S. Cavallin; 3:o Philologiae Candi-
daten J. P. Janzon.

Notiser:

Christiania. Genom Kongl. resolution har, i enlighet
med Kyrko-Departementets framställning, blifwit bestämmt: "att
det nådigt tillåtes, att der af Universitetets samling af duplet-
ter af åtskilliga verk utan wederslag aflemnas 12193 band,
hvilka komma att på ändamålsenligaste sätt fördelas bland öf-
riga offentliga biblioteker och allmogeboksamlingar på landet
och i städerna, eller att disponeras till fördel för blifwande nya
boksamlingar af nybnämnda slag, allt efter Kyrko- och Under-
wisnings-Departementets närmare bestämmande." Vid sakens
föredragande har Kyrko-departementet upplyst, att der bland de
böcker, hvilka Konung Fredrik VI. wid Universitetets stiftande
skänkte dess bibliotek, war en stor mängd dupletter, hvilka se-
dan genom gåfwor af privata män och genom inköp af min-
dre boksamlingar icke obetydligt blifwit förökad. Daktadt bi-
bliotekstyrelsen ansett rätt, att Biblioteket behåller en betydlig
del af dessa dupletter, nemligen af sådana skrifter, hvilka ofta
utlånas, och af sällsynta verk, hvilka swärtligen äro skulle
kunna anskaffas, om de på ett eller annat sätt förlorades, ut-
gör antalet af de återstående ändock 12193 band, mest af hi-
storiskt och ekonomiskt innehåll. Då sijnämnda duplettsamling
utan nytta för Universitetet endast gör intrång i det redan my-
cket inkränkt utrymme i biblioteket, och den sammas försäljande
antingen här i landet, hwarest blott få köpare förefinnas, eller
wid de större utländska bokmarknaderna, till hvilka transport-
omkostnaderna skulle blifwa betydliga, efter all sannolikhet endast
komme att medföra förlust, har Universitetets wederbörande
trott, att det så wäl för staten som för biblioteket blifwe gagne-
ligt, om samlingen aflemnades från biblioteket till fördelning
åt lärdomsskolorna i de städer, der intet offentligt bibliotek fin-
nes, och åt de landdistrikter, hwarest anläggande af små bok-
samlingar begynt, hwarmedelst kanske en nyttigt läslust kunde
wäckas eller näras. Man har derjemte ansett mest passande
och öfwerensstämmande med den liberalitet, som nationen och
regeringen skäde wisat emot universitetet och nammeligen mot
dess bibliotek, att afhäendet af samlingen sker utan wederslag
till biblioteket.

Paris. Deputerade sammaren hade den 14 dennes gerna
kunat hålla session så länge och lifligt som helst: Dion Bar-
rot angrep förgäfwes ministären, telegrafen bragte från Ca-
lais D'Connell's stolid-förklarande, från Madrid insurgeren-
nas nederlag under Bonet, de legitimitetiska bladen erinrade
derom att det war årsdagen af den förskräckliga händelse då
midt under den jublande karnevals-munterheten Hertigen af
Berry föll för en lönnmördares dolt; allt war förgäfwes, in-
gen aktade derpå, publikens hela uppmärksamhet wände sig åt
en vigtig, stor, utomordentlig händelse, åt en händelse, som
redan tvenne månaders tid hade sysselsatt hela Paris, och nu
ändtligen gif sin katastrof till mötes. Eugène Sue's "Myste-
res de Paris" gifswos för första gången i théatre St. Mar-
tin. Redan klockan 10 på morgonen war trängseln på boulev-
vard St. Martin så fruktanswärd, att municipalgarder till

häft och fet måste rycka ut för att upprätthålla ordningen och wagnars och förgångares fria cirkulation. Parietter-biljetter, annars kostande $1\frac{1}{2}$ fr., såldes af biljettimäklarne för 16—20 fr., enstilda logeplatser för 100 fr., en egen börs hade bildat sig under bar himmel att arbeta med agio och disconto, med fallande och stigande kurser. Churwål man wiste, att blott ytterst få biljetter blifwit quarhållna till affalu, hade dock en queue af 2000 människor bildat sig. Klockan 5 om afonen sag det utanför théâtre St. Martin ut, som under Juli-revolutionen utanför palais-royal. Ändiligen insläptes den wäntande massan; af den öfvermåttiga queuen erhöles ungefär 200 personer biljetter, under det de andra, hwaribland sedan kl. 10 om morgonen på den kalla gatan wäntande och nu i sin wäntan bedragna gåfwo sin förargelse lust med förfärligt tjut, pipande och hwißlande. Wafierns stöto sig allt fastare fring theatern, man befara de werkligen ett ögonblick en emeute. De som ändiligen woro så lyckliga att tränga sig in i helgedomen, funno, med undantag af loge-ägarna, med sina dyrt betalda biljetter hela parierru och de två första raderna af alla gallerier besatta med 1000 claqueurur och måste åtnöja sig med galleriernas sista bänkar. Prinsarne Nemours och Joinville bewistade representationen, allt hwad Paris äger af notabiliteter hade denna afon hämt möde i théâtre St. Martin. Ändiligen kl. $6\frac{1}{2}$ hördes de tre begynnelsen förkunnande slagen, och nu följde elwa akter (här kallade tablåer), hwilka warade till kl. $1\frac{3}{4}$ efter midnatt. Resultatet war, trots claqueurernas mest stormande bemöddanden, trots den goda opinionen om författaren ett afgjordt nederlag; den helt och hållet bortskända och på huswudet ställda romanen hade så ofskickligt och jemmerligt blifwit förarbetad till ett sammelfurium af scener utan sammanhang, till en rad af brokiga bilder utan intresse och lif, till ett werligt quodlibet af absurditeter, och wanliga teaterkupper, att från andra aktens begynnelse den swifna publikens misshag gaf sig lust i en gräslig storm af pipande, stampande, begabbelse och åttöje. Syftet, på hwilket direktionen fästade så stora förhoppningar, är utan räddning begrepswet — det kommer att, såsom i Paris är wanligt, ännu upplewa 30—40 representationer "de curiosité," då enhwar vill weta och sjelf se, huru dåligt det är; men det skall hwarken i Paris eller på någon annan teater inbringa penningar, emedan alla elementer att behaga, felas desamma. Denna de fransyska skriftstälarnes penningegiriga wurm att dubbel mjölka sin andiga ko, att af ett gifwet ämne wilja göra en roman och derpå äfwen ett teaterstykke, har här åter en gång funnit en rättwis nemesis. Teaterdirektionen har med sin rika utstyrelse o. s. w. förskräckligt misräknat sig. Men Hr Eugène Sue har gifwit sig ett slag, efter hwilket han icke på länge skall kunna hemta sig; den stupidaste vaudevill-fabrikant hade icke förmått hoppficka ett hålllösare machwerk. (Hamb. Corresp. d. 20 Febr.)

— Ryfka statsrådet och publicisten Gretsck, redaktör af den i Petersburg utkommande tidningen "Die nordische Biene," har på uppdrag af Kesar Nikolaus härstädes under wintern uppehållit sig, för att medelst utgifwande af en wedertläggning af markis Custines bekanta "La Russie en 1839," åstadkomma

en motwigt mot det Ryfkland i hela den bildade werldens ögon så nedsättande intryck, hwilket sfinämnda mycket fringspridda och redan på flera språk öfversatta arbete frambragt. Denna wedertläggning, innehållande en temligt stark kritik af motståndaren, grundad på officiella dokumenter, har nu utkommit på fransyska språket. Den är öfversatt från ryfskan af Alexander Kouznezow och förefelar icke att göra uppeende. Något förut hade en ny öfversättning af Kogebue utkommit i Heidelberg ("Ueber das Werk: La Russie en 1839 par le marquis de Custine von R. Gretsck, aus dem Russischen überseht von W. v. Kogebue." Heidelberg, bei Karl Groos. Preis 12 gGr). — En annan motskrift mot Custine, af anonym hand, "Un mot sur l'ouvrage de M. de Custine par un Russe" blef redan före Gretsck's skrift synlig i bokhandeln. Man anser såsom författare en grefwe Dolstoi och den är skrifwen med mycken talang; då Gretsck uppträder allvarsam och utan några dialektikens wapen, så gifwer deremot den andre icke den franske markisen efter i en lätt, pikant stil, förenande derjemte sin sarkasim med en slående dialektik. Daktadt sina onekliga försjenster stola dock dessa båda skrifter, just derföre att de äro författade af Ryfskar, swäriligen förmå att beswärja den mot Ryfkland herrskande stämning, som Custines bok alstrat. Det blir nog bäst att hemta bot för saret från samma nation, derifrån det gifwits. Hr Balsac reste till St. Petersburg sfilleden höst, som det allmänt fades för att på ort och ställe samla materialier till ett arbete i ryfka regeringens intresse. Han har nyss återkommit till Paris. Ja se, hwad här af wände blifwa!

— Den berömda Profesorn i kemien Gay-Lussac har blifwit illa skadad genom explosion wid ett experiment. Nörande förloppet af denna händelse meddelar Allgemeine Preussische Zeitung ur ett bref från Profesör Valenciennes (i Jardin des plantes i Paris) följande: Explosionen af en flaska om 1 litre capacitet war så häftig, att icke Hr Gay-Lussac, utan en bredwid honom stående ung Préparateur de chimie, sanslös föll till marken. I flaskan war en nyupptäckt oljaktig substans (en etherisk olja) som hastigt förflygtigas och uppiager 150 å 200 gånger sin egen volum syre. Gay-Lussac trodde, att absorptionen redan gått för sig och försökte genom en antänd sticka (allumette), om ännu något syre blifwit öfrigt. Han erhöles ett mycket djupt sår wid högra handens tumme, och af andra glasflärswor, äfwen af sina egna glasögon, många sår på pannan, tätt ofwanför ögonen och på wenstra handen. Intet wigligt blodkärl är skadadt och Prof. Valenciennes skrifwer till Alexander von Humboldt dagen efter händelsen (17 Febr.), att man icke befara någon quarblifwande styfhet i lederna. Redan för nära 30 år sedan erhöles den ryfkbare kemisten, just som han hade arbetat tillsammans med Alexander v. Humboldt i polytekniska skolans laboratorium, genom en dylik explosion, orsakad genom sjelfantändning af kalium, ett sår i ögonwinkeln, hwaras spår ty wär quarstannat. Den unge préparateur de chimie, hwilken, såsom ofwan är berättadt, förlorade sansningen, har äfwenledes erhållit många, men icke farliga sår.

Vi fästa männens af ykret uppmärksamhet på följande trenne nyligen på Friedr. Vieweg & Sohns i Braunschweig förlag utkomna wigtiga kemiska arbeten: "Die Chemie in ihrer Anwendung auf Agricultur und Physiologie. Von Justus Liebig. 5:te umgearbetete und sehr vermehrte Auflage" (Pris 2½ Thlr). Denna nya upplaga är till hälften utwidgad mot den 4:de och ökad med nya kapitel af högt intresse, t. ex. öfwer swaflets ursprung, åkerjordens ursprung, trädan etc. — "Die Thier-Chemie oder die organische Chemie in ihrer Anwendung auf Physiologie und Pathologie. Von Justus Liebig. 2:te Auflage" (2 Thlr). — "Geschichte der Chemie. Von Hermann Kopp (Prof. i kemi och fysik wid Univ. i Gießen). 1:r Band. Mit dem Bildnisse Lavoisier's (2½ Thlr).

Svensk Literatur-kronika för Februari månad.

I. Utkomna skrifter:

Originaler. Zoologi: J. S. Hähl, Anmärkningar wid N. Jgnells granskning af den Evangelisk-Lutherska Troskännelsens förnämsta Lärotyden. 1 R:dr. — Om Missionerna. Tal hållet den 24 Januari 1844 i Upsala Prestfällskap af C. F. af Wisingård. 8 ff. — J. Ternström, Predikan hållet i Maria Magdalena Kyrka i Stockholm på 2:dra Söndagen i Fastan 1843. 12 ff. — S. Schartau, Undervisning i Christendomskunskapen för Barn. Utgifwen efter Förf:s död. 10:de upplagan, i exemplar 6 ff., bunden 9 ff. — Isak Norström, Pastoral-Calendar för Westerås Stift, jemte Bihang. 3 R:dr. — **Juridik:** Ed mot Ed, eller Handlingar uti målet emellan Joweleraren Fredric Napoleon Berggren och Joweleraren Sven Gustaf Dahlström, utwisande, huruledes den sifnämnde lyckats genom Wäremålsbed befria sig från en ingången förbindelse. 12 ff. — **Statsvetenskap:** Förslag till ändringar i Sveriges Grundlag enligt 1841 års Riksdagsbeslut hwilande till den behandling, som Regeringsformens 56 och 81 §§. föreskrifwa. (Redig. af nyss aflidne Öfrefwe C. G. Spens) 40 ff. — Upplysningar och förklaringar af David Frölich. 2:dra häftet. 32 ff. — **Pädagogik:** Några Ord till Mödrar och unga Lärarinnor, af en äldre män. 16 ff. — **Historia:** W. F. Palmblad, Grefst Jortkunskap, 4:de häftet. 1: 24. — Upsala Årkestifts Herdaminne. 6:te häftet. 1 R:dr. — **Sköna Wetenskaperna:** Tal af Kongl. Wetenskaps Akademiens Præsens Hans Järta, hållet d. 31 Mars 1839, på hundra årssdagen efter Akademiens stiftelse. 12 ff. — De fyra Signaturerna. Stycken af Onkel Adam. 1: 28. (Med tryckår 1843, men först nu utkomna i bokhandeln.) — Gustaf, eller Stol-lifwet i Linköping för trettio år sedan. Af H. . . n. 12 ff. — (C. W. Böttiger) Marné i Delphi. Prolog. Första gången uppförd å Kongl. Theatern den 26 Jan. 1844. 8 ff. — G. G. Ingelman, Walda Skälbesörfök. 1: 24. — **Sköna Konst:** Porträtt af Giovanni Belletti som Aston i "Lucia di Lammermoor," omgifwet af sceniska skizzer; måladt af Wilhelm Wohlfart, lithograferadt af J. M. Strömer, (utgörande n:r 3 af Salon Musical & dramatique) 2 R:dr. — Tre Mazurkor för Pianoforte, Wännen Wilhelm v. Braun tillgä-

nade af Victor Carlén. 32 ff. — Maria Stuarts bön, diktad af henne sjelf, kort före sin död. Satt i musk och tillagad Jenny Lind af J. van Boom. 32 ff. — Charivari, Grand Cotillon pour le Pianoforte par Fr. Weller. 32 ff. — Plaisir de Fahlun, Grand Valse pour le Piano, dediée à Demoiselle Sophie Lorichs par J. W. Flagge. 32 ff. — Carolina-Walser, för Pianoforte, af G. W. Feinze. 32 ff. — **Entomologi:** J. W. Zetterstedt, Diptera Scandinaviae. Tomus 3:us. 2 R:dr.

Öfversättningar. Zoologi: J. Arndts Sanna Christendom och Paradis-Lustgård. 6:e och sista häftet, gratis till subskrib. (Hela werket som utgöres af 79 ark och 5 lithografier lemnas, så långt tillgången på icke subskrib. exemplar medgifwer, till årets slut till subskriptionspris eller 3: 16.) — Merle d'Albigné, Christendomens förkunnande för de hedniska folkslagen, eller de Christnas pligt. Missionstal hållet i Hofcapellet i Brüssel. 3 öfversättning utgifwet af S. C. Arrhen. 12 ff. — **Statsvetenskap:** A. Granier de Cassagnac, Adelsklassens Historia. 2: 12. — **Historia:** Ny Mutarck, eller Porträtter och Biografier af de ryktbaraste Män och Pruntimmer bland alla nationer och stånd, ifrån äldre intill nuvarande tider. 1:sta häftet med 24 porträtter. 1: 24. (5 häften komma att utgöra ett band) — 5:te Delen af Grefstka och Romersta Prosaiter i svensk öfversättning. 2:dra Saml. Innes. XXV—XXVII BB. af Titus Livius. Öfvers. af D. Kolmodin. 44 ff. — **Sköna Konst:** La Tarantella de Rossini transcritte pour le Piano par Fr. Liszt. 32 ff. — **Handelsvetenskap:** Buesching, Den praktiske Köpmannen, eller Handbok för handelslärlingar af alla slag. 2:dra upplagan. 32 ff.

Alla priser i banko.

II. Strödda Underrättelser:

Det Scandinaviska Sällskapet i Upsala hade d. 12 Febr. sitt andra allmänna sammanträde, rörande hwilket Intelligens-bladet n:r 7 lemnar utförlig underrättelse.

I Stockholm har bildat sig ett samsund, under benämning af Svenska Fornskrift-Sällskapet, hvars föremål blifwer att besörja utgifning af literära, hufvudsakligen wittna arbeten från Sveriges forntid. Till ledamöter inbjuder Sällskapet, likasom det i Köpenhamn stiftade, medlemmar af alla samhällsklasser; den årliga afgiften till Sällskapets kassa är 3 R:dr 16 ff. b:ko eller 33 R:dr 16 ff. på en gång. I Juni månad hwarje år har Sällskapet års-sammankomst, då Berättelse om dess verksamhet under det förflutna året m. m. uppläses, som derefter, jemte förteckning på ledamöterna, af trycket utgifwes.

H:r Richard Dybeck beaktgör att han ämnar fortsätta sin Anna, under titel "Antiquarisk Tidsskrift," hwaraf ett n:r om 2 fintryckta ark, med plancher och musikbilagor, utkommer d. 15 i hwarje månad; det första d. 15 inf. Maj. Prenumerationspris för detta års 8 n:r blir 2 R:dr 16 ff. banko.

N:r 11 af denna Tidning, utgifwes Lördagen d. 16 Mars.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1844.

